

Avointa biodiversiteettitietoa

2.12.2016 Tekijä [Jyväskylän yliopiston kirjasto](#)

Avoin tieto liittyy moneen kulttuurin ja yhteiskunnan eri osa-alueeseen, kuten myös luontoon. Eliölajeja koskeva tieto on tärkeää yhteiskunnalliselle päätöksenteolle, tieteelliselle tutkimukselle ja ympäristöstä kiinnostuneille kansalaisille. Suomessa on paljon biodiversiteettitietoutta, mutta se on ollut varsin hajallaan ja työlästä hankkia. On useita eri organisaatioita, jotka keräävät ja käsittelevät eliöiden esiintymiseen ja ominaisuuksiin liittyvää tietoa.

Luontomuseon näyttely- ja kokoelmatilat sijaitsevat Vesilinnassa Jyväskylän Harjulla. Kuva: Tapani Kahila.

Edellä mainitun organisaatiohajonnan vuoksi oli syytä käynnistää hanke, joka kokoaisi lajitiedon yhteen paikkaan. Mittava lajitieto oli hajallaan jo sijainniltaan, mutta myös kirjavassa joukossa erilaisia taulukoita, joiden tulkinta ja muokkaaminen yhteensopiviksi on usein hyvin työlästä. [Suomen Lajitietokeskus](#) polkaistiin käyntiin toukokuussa 2015. Se on valtakunnallinen palvelukokonaisuus, joka kokoaa eliölajeja koskevaa tietoa saataville yhteen paikkaan.

Suomen Lajitietokeskus

Suomen Lajitietokeskus arkistoi ja välittää kotimaisia elektronisia lajitietoaineistoja sekä tarjoaa näiden visualisointi- ja analysointityökaluja yhdestä portaalista.

Havaintotietoa jaetaan käyttäjille sekä alkuperäisessä muodossa että jalostettuina luetteloina, tilastoina, karttoina ja diagrammeina.

Lajitietokeskuksen jäseniksi kutsutaan sekä julkishallinnon organisaatioita että yksityisiä kansalaisjärjestöjä. Valtakunnallisesta tietovarastosta havaintotietoa jaetaan käyttäjille sekä alkuperäisessä muodossa että jalostettuina luetteloina, tilastoina, karttoina ja diagrammeina. Uhanalaisten ja muutoin suojelua tarvitsevien lajien salaustarpeet otetaan huomioon tietojen keruussa ja jakelussa.

Jyväskylän yliopiston luonnontieteelliset museokokoelmat osana Lajitietokeskusta

Luonnontieteelliset näytteet järjestetään kokoelmiin systemaattiseen, eliölajien sukulaisuussuhteiden mukaiseen järjestykseen. Kuva hyönteiskaapista: Tanja Koskela.

Vuoden 2017 alusta lähtien osana Avoimen tiedon keskusta (Open Science Centre) toimiva Jyväskylän yliopiston tiedemuseon luonnontieteellinen osasto (Keski-Suomen luontomuseo) toimii yhteistyössä muiden luonnontieteellisten museoiden, [Luonnontieteellisen keskusmuseon](#) (LUOMUS) ja Suomen Lajitietokeskuksen kanssa saattamalla kokoelmatiedot tutkijoiden ja viranomaisten käyttöön.

Museonäytteiden tiedot siirretään Luonnontieteellisen keskusmuseon Kotka-kokoelmanhallintajärjestelmään, josta tieto kulkeutuu Lajitietokeskukseen avoimeksi tiedoksi kaikkien käytettäväksi esimerkiksi selvittäessä lajien levinneisyyttä sekä levinneisyyden muutoksia.

Lajitietokeskuksen kansainvälinen ulottuvuus

Jotta lajitiedon hyödyntäminen olisi tehokasta ja mahdollisimman merkityksellistä, Lajitietokeskuksen aineistot eivät jää vain valtakunnalliseen käyttöön. [Global Biodiversity Information Facility](#) (GBIF) on kansainvälinen ja kaikille avoin biodiversiteettitiedon jaon kanava, siis kuin Lajitietokeskus, mutta kansainvälisessä mittakaavassa.

Museonäytteiden metatieto ladataan vain yhteen paikkaan, josta se kulkeutuu kansainväliseen käyttöön

Lajitietokeskuksen tietovarasto toimii maailmanlaajuisen GBIF-hankkeen Suomen solmuna, jonka kautta jaetaan valtaosa suomalaisista havaintoaineistoista kansainväliseen käyttöön. Jyväskylän yliopiston luonnontieteellinen osasto on jo ennen Lajitietokeskuksen olemassaoloa liittänyt aineistojaan GBIF-portaaliin. Lajitietokeskuksen käynnistyttyä yksi melko työläs vaihe on jäänyt pois, ja riittää että museonäytteiden metatieto ladataan vain yhteen paikkaan, josta se kulkeutuu kansainväliseen käyttöön.

Luonnontieteellisen osaston kokoelmissa on tällä hetkellä noin 300 000 näytettä, joista noin 15 000 näytteen tiedot on vuoden 2016 lopulla siirretty Kotkaan, sitä myötä Suomen

Lajitietokeskukseen ja suunnitelmien mukaan vuonna 2017 myös GBIF-portaalin. Museokokoelmien metatietojen saattaminen kansainväliseen käyttöön on siten erinomainen esimerkki avoimen tiedon tarjoamisesta yliopistossamme.

Jyrki Torniainen

Tanja Koskela